

Sygn. akt V U 668/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Justyna Alfawicka

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2018 r. w Legnicy

sprawy z wniosku J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 18 sierpnia 2017 r.

znak (...)

oddala odwołanie

SSO Regina Stępień

Sygn. akt VU 668/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 18 sierpnia 2017r. odmówił J. K. prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu organ rentowy podał, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył J. K., wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu wskazał, że emerytura pomostowa winna zostać mu przyznana na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych bowiem jak wynika z informacji organu rentowego uznano mu 25 lat i 1 dzień okresów pracy w szczególnych warunkach i spełnia wszystkie pozostałe przesłanki ujęte w tym przepisie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu powołał te same okoliczności, które zostały wskazane w uzasadnieniu skarżonej decyzji. Przy czym sprecyzował je w ten sposób, iż wskazał, że wnioskodawca nie ma prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 w/w ustawy – gdyż nie udowodnił wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008r. (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3). Dodał, iż nie spełnia również przesłanek do uzyskani prawa do tego świadczenia w oparciu o art. 49 w/w ustawy, gdyż na dzień wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009r.) nie wykazał żadnego okresu pracy

szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3). Podkreślił, iż uznany przez organ rentowy okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 25 lat i 1 dnia – to okres pracy w szczególnych warunkach ujęty w Wykazie A, dziale XIV, poz. 25 w rozumieniu przepisów rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze uprawniający do uzyskania prawa do emerytury w obniżonym wieku, a nie emerytury pomostowej.

Sąd ustalił:

Wnioskodawca J. K. urodził się (...) Z dniem (...) ukończył 60 lat. Ma rozwiązany stosunek pracy. Ma 33 lata, 7 miesięcy i 9 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W dniu 6 lipca 2017r. złożył wniosek o emeryturę pomostową. Dołączył do niego świadectwo pracy z 22 grudnia 2010r., w którym pracodawca wskazał iż wnioskodawca był zatrudniony w Kopalniach (...) Spółce Akcyjnej w Z. w okresie od 1 czerwca 1981r. do 27 października 2009r., w tym:

- od 1 czerwca 1981r. do 17 marca 1988r. – na stanowisku ślusarza, na którym wykonywał prace ujęte w Wykazie A, dziale XIV, poz. 25 załącznika do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r. – przy stanowiskach sterowniczego urządzeń rozdrabniających i maszynisty urządzeń sortująco-kruszących wykonujących prace przy wydobywaniu, obróbce i przeróbce surowców skalnych

- od 18 marca 1988r. do 14 grudnia 1989r. – miał urlop bezpłatny (pracował na kontrakcie w Iraku)

- od 15 grudnia 1989r. do 31 grudnia 2002r. – na stanowisku ślusarza, na którym wykonywał prace ujęte w Wykazie A, dziale XIV, poz. 25 załącznika do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r. – przy stanowiskach sterowniczego urządzeń rozdrabniających i maszynisty urządzeń sortująco-kruszących wykonujących prace przy wydobywaniu, obróbce i przeróbce surowców skalnych

- od 1 stycznia 2003r. do 27 października 2009r. – na stanowisku na stanowisku ślusarza, na którym wykonywał prace ujęte w Wykazie A, dziale XIV, poz. 25 załącznika do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r. – przy stanowiskach sterowniczego urządzeń rozdrabniających i maszynisty urządzeń sortująco-kruszących wykonujących prace przy wydobywaniu, obróbce i przeróbce surowców skalnych.

W czasie tego zatrudnienia od 4 maja 2008r. do 1 listopada 2008r. pobierał zasiłek chorobowy, a od 2 listopada 2008r. do 27 października 2009r. świadczenie rehabilitacyjne.

Rozpoznając wniosek z 6 lipca 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., skarżoną decyzją z 18 sierpnia 2017r. odmówił mu prawa do tego świadczenia.

(bezsporne)

Wnioskodawca będąc zatrudnionym w Kopalniach (...) w Z. w wyżej wymienionych okresach na stanowisku ślusarza, przy czym w okresie od marca 1996r. do stycznia 1999r. na stanowisku mechanika napraw urządzeń i sprzętu górniczego – zajmował się naprawa urządzeń i obsługą urządzeń sortująco-kruszących bazalt. Naprawy te odbywały się na miejscu, gdzie urządzenia i maszyny te pracowały. Prace te polegały na usuwaniu awarii i wykonywaniu ich planowych przeglądów. Jednocześnie z tymi obowiązkami pracował przy sterowaniu urządzeniami do kruszenia kamienia.

(dowody: wyjaśnienia wnioskodawcy e-protokół z 11.04.2018r. (k. 31-31v): 00:11:23-00:19:14).

Sąd zważył:

Odwołanie jest nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 z późn. zm.), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 r. – prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl art. 3 ust. 1 ww. ustawy, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Pracami o szczególnym charakterze są prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (art. 3 ust. 3 ustawy).

W myśl natomiast art. 49 ww. ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Cyt. wyżej przepis art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych łagodzi restrykcyjne przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej wynikające z art. 4 ww. ustawy. W przepisie tym ustawodawca – dla nabycia prawa do emerytury pomostowej – „zwalnia” ubezpieczonego z konieczności wykonywania prac w szczególnych warunkach lub prac o szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r., ale czyni to pod warunkiem osiągnięcia przez ubezpieczonego do dnia 1 stycznia 2009 r. stażu pracy „odbytego” w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze) w takim rozmiarze, jaki jest wymagany przez aktualnie obowiązujące przepisy ustawy o emeryturach pomostowych. Omawiana regulacja w swoisty sposób respektuje prawa osób wykonujących przez długi czas prace w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze), które z różnych przyczyn, często niezależnych od siebie, po

dniu 1 stycznia 1999 r., utraciły status pracowników zatrudnionych przy takich pracach, a z racji stosunkowo niskiego wieku nie nabyłyby jeszcze prawa do emerytury powszechnej według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS. Gdyby nie treść przepisu art. 49, to w opisanej sytuacji warunek objęty art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych praktycznie uniemożliwiłby tym osobom skuteczne ubieganie się również o emeryturę pomostową.

W oparciu zatem o przepis art. 49 w zw. z art. 4 pkt 1–5 i 7 ustawy o emeryturach pomostowych należy przyjąć, że warunki uzyskania prawa do emerytury pomostowej bez konieczności wykonywania po dniu 1 stycznia 2009 r. pracy w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze) spełnia pracownik, jeśli spełnił łącznie następujące przesłanki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) legitymował się w dniu 1 stycznia 2009 r. 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze
- 3) osiągnął wiek (pomostowy) wynoszący 60 lat (dla mężczyzn);
- 4) legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi (ustalonymi na zasadach określonych w art. 5–9 i 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), wynoszącymi co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) wykonywał przed dniem 1 stycznia 1999 r. pracę w szczególnych warunkach lub pracę o szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS);
- 6) rozwiązano z nim stosunek pracy.

Jak natomiast wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 marca 2012 r. (II UK 164/11, OSNAPiUS 2013 nr 5-6, poz. 62, str. 225), warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia tylko wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ww. ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ww. ustawy) w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów. Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany. Oznacza to, że wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy jest warunkiem koniecznym nabycia prawa do emerytury pomostowej.

W rozpoznawanej sprawie zasadniczą kwestią sporną było, czy ubezpieczony na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych posiadał wymagany staż pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze określony przepisami tejże ustawy. Przy czym rozważeniu podlegał okres do 3 maja 2008r. – gdyż od 4 maja 2008r. wnioskodawca nie pracował – korzystał z zasiłku chorobowego, a od 2 listopada 2008r. do 27 października 2009r. świadczenia rehabilitacyjnego.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszym postępowaniu, w szczególności świadectwa pracy w szczególnych warunkach z 22 grudnia 2010r. oraz wyjaśnień wnioskodawcy złożonych na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2018r. wykazała w sposób niebudzący wątpliwości, że J. K. po dniu 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach ani prac o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a więc prac wymienionych w załączniku nr 1 lub 2 do ww. ustawy.

Analiza ww. dowodów wykazała natomiast, że ubezpieczony w spornych okresach wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku

emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze, a dokładnie prace wymienione w wykazie A, w dziale XIV załącznika do rozporządzenia, określone jako „bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

Okoliczność ta jednak jest niewystarczająca do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej. Jak bowiem wskazano wyżej, nawet jeśli wnioskodawca po dniu 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a legitymuje się stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, to może nabyć prawo do emerytury pomostowej tylko wówczas, gdy jego dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (tj. przepisów art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych). W rozpoznawanej sprawie jednak, pracy wnioskodawcy na stanowisku ślusarza i mechanika napraw urządzeń i sprzętu górniczego, wykonywanej zarówno przed 1 stycznia 1999 r., jak i po tej dacie, do prac w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów zakwalifikować nie można. Ani bowiem wykaz prac zawartych w załączniku nr 1 czy wykaz prac z załącznika

nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych wśród prac w szczególnych warunkach, jak i wśród prac o szczególnym charakterze, nie wymienia prac związanych z bieżącą konserwacją agregatów i urządzeń oraz prac budowlano-montażowych i budowlano-remontowych na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. W załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych jako prace w szczególnych warunkach wymienione są w punkcie 2 jedynie „prace udostępniające lub eksploatacyjne związane z urabianiem minerałów skalnych”. Jak natomiast wskazał Sąd Najwyższy w powołanym wyżej wyroku z dnia 13 marca 2012 r., wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (tak też: WSA w Poznaniu w wyroku z dnia 29 czerwca 2011 r., IV SA/PO 335/11).

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że J. K. nie spełnił warunków do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej nie tylko dlatego, że po 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, ale również dlatego, że wykonywane przez niego przed dniem 1 stycznia 2009 r. prace również nie mogą być zakwalifikowane jako prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy, mimo że część z tych prac, tj. prace przed 1 stycznia 1999 r., w istocie były pracami w szczególnych warunkach w rozumieniu poprzednio obowiązujących przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W takim stanie rzeczy, w rozpoznawanej sprawie nie było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji. Skutkiem tego odwołanie wnioskodawcy –jako niezasadne– podlegało oddaleniu, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

SSO Regina Stępień